

Kosovo Solar - Tucep – Veriq

Zemlja:	Kosovo
Broj projekta:	56091
Poslovni sektor:	Energetika
Ekološka kategorija:	B

Opis projekta

Viši obezbeđeni kredit u iznosu do 42.5 miliona EUR odobrava se društvima AKG Solar Tucep („Tucep“) i AKG Solar Veriq („Veriq“) (zajedno: „**Zajmoprimci**“), specijalno osnovanim projektnim društvima (SPV) registrovanim na Kosovu. Kredit će finansirati izgradnju i operativno upravljanje dvema susednim solarnim fotonaponskim (PV) elektranama u opštini Istog na Kosovu, ukupnog instaliranog kapaciteta do 142 MWp („**Projekat**“). Po završetku izgradnje, očekuje se da će Projekat predstavljati najveći solarni fotonaponski (PV) portfelj u zemlji. Projekat je u vlasništvu društava Quant Renewables (52%) i Green for Growth Fund S.A. (48%). Projekat koristi pokriće rizika prvog gubitka obezbeđeno kroz garantni program EFSD+ Hi-Bar Evropskog fonda za održivi razvoj (EFSD+). Ovaj program doprinosi tranziciji privreda u Evropskom susedstvu podržavajući održive investicije usmerene na energetska tranziciju.

Ciljevi projekta

Projekat će doprineti ublažavanju klimatskih promena kroz povećanje kapaciteta za proizvodnju električne energije iz solarnih izvora u elektroenergetskom sistemu Kosova. Dodatni kapaciteti će omogućiti i ubrzati razvoj solarnih elektrana velikih razmera, čime će se doprineti diverzifikaciji proizvodnog miksa, koji je trenutno dominantno zasnovan na lignitu. Pored toga, Projekat će podstaći veće učešće privatnog sektora na energetska tržištu, koje je u velikoj meri pod dominacijom državnih preduzeća.

Tranzicioni uticaj

ETI skor: 80

Projekat doprinosi kvalitetu „zelene“ tranzicije kroz podršku izgradnju solarne fotonaponske (PV) elektrane kapaciteta 142 MWp. ovaj novi kapacitet će povećati udeo energije iz obnovljivih izvora u

proizvodnom miksu Kosova i očekuje se da će rezultirati smanjenjem emisija CO₂ od približno 190.000 tona na godišnjem nivou.

Projekat je u potpunosti usklađen sa Strategijom Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) za Kosovo, koja daje prioritet razvoju projekata iz oblasti obnovljivih izvora energije. Takođe je ocenjen kao usklađen sa ciljevima ublažavanja i prilagođavanja u okviru Pariskog sporazuma, u skladu sa metodologijom usklađenosti sa Pariskim sporazumom koju primenjuje Evropska banka za obnovu i razvoj za direktno finansirane investicije. Dodatno, 100% finansiranja od strane Evropske banke za obnovu i razvoj klasifikovano je kao zeleno finansiranje, s obzirom na to da Projekat podržava aktivnosti usmerene na smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte

Informacije o klijentu

Zajmoprimci su specijalno osnovana projektna društva registrovana na Kosovu, osnovana u svrhu izgradnje i upravljanja dvema solarnim fotonaponskim (PV) elektranama - Tucep i Veriq, ukupnog kapaciteta 142 MWp.

Quant Renewables je investiciona i razvojna platforma u oblasti obnovljivih izvora energije sa sedištem u Ujedinjenom Kraljevstvu, osnovana 2025. godine. Kompanija je usmerena na iniciranje i razvoj projekata iz oblasti obnovljivih izvora energijom širom Zapadnog Balkana i odabranih tržišta Evropske unije, i trenutno je aktivna na Kosovu, u Severnoj Makedoniji, Albaniji i Italiji. Quant Renewables raspolaže identifikovanim projektnim portfeljom od približno 300 MW. Njenu akcionarsku strukturu čine pojedinci sa značajnim iskustvom u realizaciji velikih infrastrukturnih projekata i investicionom bankarstvu.

Green for Growth Fund je fond sa kombinovanim finansiranjem (blended finance) usmeren na razvojni uticaj, osnovan 2009. godine radi podrške ulaganjima u obnovljive izvore energije i energetske efikasnost u jugoistočnoj i istočnoj Evropi, kao i na Bliskom istoku i u severnoj Africi. Fondom upravlja Finance in Motion, a njegova ukupna aktiva premašuje 1 milijardu evra. Fond je podržao stotine zelenih projekata kroz saradnju sa više od 70 partnerskih institucija. GGF je izradio snažan portfelj finansiranja projekata iz oblasti solarne i vetroenergije, kao i drugih održivih energetske investicija, doprinoseći smanjenju emisija CO₂ i ubrzanju energetske tranzicije.

Sažetak finansiranja EBRD

EUR [42,500,000.00]

Ukupna vrednost projekta

EUR [98,204,000.00]

Dodatna vrednost projekta

Dodatna vrednost Evropske banke za obnovu i razvoj ogleda se njenoj sposobnosti da strukturira projektno finansiranje sa ograničenim regresom, omogućavajući realizaciju investicija koje se u velikoj meri zasnivaju na tržišnoj (merchant) prodaji električne energije, uz privlačenje učešća komercijalnih banaka. Banka takođe ima ključnu ulogu u ublažavanju nefinansijskih rizika, uključujući rizik zemlje, regulatorne, makroekonomske i političke rizike, kao i u obezbeđivanju dugoročnog finansiranja na tržištu koje karakteriše ograničena dubina i likvidnost za projekte obnovljivih izvora energije velikih razmera.

Sažetak uticaja na životnu sredinu i društvo

Kategorija B (ESP 2024) Ekološki i društveni rizici povezani sa izgradnjom i radom Projekta, zajedno sa pripadajućom infrastrukturom, procenjeni su kroz postupak ekološke i društvene dubinske analize (Environmental and Social Due Diligence – ESDD), kojom je potvrđeno da su rizici specifični za lokaciju i da se njima može efikasno upravljati putem Akcionog plana za zaštitu životne sredine i društvena pitanja (Environmental and Social Action Plan – ESAP). Projekat je takođe prošao nacionalni postupak procene uticaja na životnu sredinu (Environmental Impact Assessment – EIA) i dobio odobrenje nadležnih organa.

ESDD je sproveo nezavisni konsultant angažovan od strane Banke, a obuhvatala je pregled nacionalne EIA studije (odobrene 2023. godine), dokumentacije o dozvolama, tehničkog projekta, zemljišnih aranžmana, evidencije o angažovanju zainteresovanih strana, kao i terenske posete. ESDD je potvrdila da se Projekat ne nalazi u ekološki osetljivim niti zaštićenim područjima.

ESDD je zaključila da je Projekat usklađen sa nacionalnim propisima u oblasti zaštite životne sredine, zdravlja i bezbednosti na radu (EHS), te da je strukturiran tako da ispuni Ekološke i društvene zahteve Banke (Environmental and Social Requirements – ESRs) kroz primenu dobrih praksi upravljanja ekološkim i društvenim pitanjima, odgovarajućih sistema upravljanja, sprovođenje ESAP-a i kontinuirani monitoring.

Kompanija Yenelsis (Solar Apex) izabrana je za izvođača po modelu „ključ u ruke“ (EPC izvođač), pri čemu će njene korporativne politike biti prenete na Zajmoprimca, dok će sama kompanija zadržati ukupnu odgovornost tokom faze izgradnje i početne faze eksploatacije. Yenelsis je realizovala više od 700 MW fotonaponskih projekata kroz EPC ugovore i poseduje međunarodno priznate sertifikate, uključujući ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001, ISO 50001 i ISO 10002. Njihov interni okvir obuhvata procedure koje pokrivaju bezbednost i zdravlje na radu (uključujući visokorizične aktivnosti i nadzor nad podizvođačima), učešće i konsultovanje zaposlenih, etičko poslovanje, sprečavanje prinudnog i dečijeg rada, borbu protiv korupcije i podmićivanja, kao i upravljanje otpadom (uključujući opasan otpad i otpadnu električnu i elektronsku opremu – WEEE). Kompanija takođe primenjuje strukturisan proces procene lanca snabdevanja koji uključuje ekološke i društvene kriterijume, dok će mere za prevenciju rodno zasnovanog nasilja, uznemiravanja i nasilja nad ženama (GBVH) biti dodatno unapređene u skladu sa ESAP-om.

Iako postojeći sistem kompanije Yenelsis obezbeđuje osnovne alate i resurse za sprovođenje dubinske analize lanca snabdevanja, još uvek nije uspostavljena potpuno centralizovana mapa sledljivosti niti dosledna verifikacija svih dobavljača i njihovih poddoblavljača, što će biti obavezno

sprovedeno kroz ESAP. Pored pregleda korporativnih politika, procena lanca snabdevanja specifična za Projekat uključivala je proveru potencijalnih rizika povezanih sa dobavljačima solarnih fotonaponskih komponenti i njihovim nižim nivoima u lancu snabdevanja sve do nivoa metalurškog silicijuma (Metallurgical-grade Silicon). Analiza detaljne mape lanca snabdevanja, sprovedena u skladu sa pristupom upravljanja koji je usaglasila Banka za solarne projekte i zasnovana na specifikaciji materijala (Bill of Materials), nije utvrdila nikakve dokaze o prisustvu prinudnog rada u lancu snabdevanja.

Lokacije Projekta pretežno se sastoje od intenzivno obrađivanog poljoprivrednog zemljišta niske ekološke osetljivosti. U okviru obuhvata Projekta nisu identifikovane prioritete karakteristike biodiverziteta (Priority Biodiversity Features) niti kritična staništa (Critical Habitat), te su rizici po biodiverzitet ograničeni i mogu se efikasno kontrolisati primenom mera ublažavanja prilagođenih konkretnim lokacijama.

Zemljište predviđeno za realizaciju Projekta nalazi se u državnom vlasništvu i biće obezbeđeno putem dugoročnih ugovora o zakupu. Međutim, približno 126 hektara unutar lokaliteta Veriq trenutno koriste neformalni poljoprivredni korisnici. Iako se ne očekuje fizičko raseljavanje, privremeni gubitak pristupa zemljištu može dovesti do delimičnih uticaja na sredstva za život. Zajmoprimac je započeo konsultacije sa pogođenim neformalnim korisnicima i sprovedeće proporcionalne mere obnove izvora prihoda, uključujući blagovremeno obaveštavanje, naknadu za useve u slučajevima kada je to potrebno, davanje prioriteta lokalnom zapošljavanju i omogućavanje pristupa alternativnom poljoprivrednom zemljištu gde je to izvodljivo, uz vođenje ažurne evidencije o pogođenim licima. Tokom ESDD procesa održana su dva kruga konsultacija i intervju sa neformalnim korisnicima radi razmatranja i usaglašavanja ovih mera, u skladu sa principima participativnog pristupa i smislenih konsultacija propisanim ESP 2024. Na osnovu sprovedenih konsultacija, predložene mere su generalno prihvatljive za korisnike, a ESAP predviđa njihovu formalizaciju i sprovođenje pre početka građevinskih radova, u skladu sa zahtevima ESP 2024.

Uticaji povezani sa izgradnjom uključuju privremeno stvaranje prašine, buke, poremećaje u saobraćaju i rizike po bezbednost i zdravlje na radu. Ovi uticaji biće ublaženi primenom Plana upravljanja saobraćajem, sprovođenjem početnih procena stanja puteva, ograničavanjem aktivnosti na dnevne termine, merama za suzbijanje prašine, kao i postavljanjem ograda i signalizacije. Očekuje se da će uticaji tokom faze eksploatacije biti minimalni. Biće primenjen plan bezbednosti i zdravlja na radu specifičan za lokaciju, koji će obuhvatati procedure zaključavanja i označavanja opreme (lock-out/tag-out), prisustvo medicinskog osoblja na lokaciji, mere pripravnosti za vanredne situacije i zaštitu od požara. Tokovi otpada (uključujući inertni materijal, opasan otpad, oštećene fotonaponske module i WEEE otpad) upravljaće se kroz Plan upravljanja otpadom tokom izgradnje i Plan upravljanja otpadom tokom eksploatacije, koji obuhvataju razdvajanje otpada, predaju ovlašćenim operaterima, sekundarnu zaštitu od curenja i reciklažu, uz podršku plana dekomisije usklađenog sa međunarodnom dobrom praksom.

U okviru obuhvata Projekta nisu identifikovana kulturna dobra niti lokaliteti kulturnog nasleđa. Kao deo ESAP-a biće primenjena Procedura za slučajne nalaze (Chance Finds Procedure).

U skladu sa zahtevima ESP 2024 pripremljeni su Plan angažovanja zainteresovanih strana (Stakeholder Engagement Plan – SEP) i Netehnički sažetak (Non-Technical Summary – NTS) radi javnog objavljivanja. Ove aktivnosti biće podržane konsultacijama pre početka izgradnje i mehanizmom za podnošenje pritužbi na nivou Projekta, uključujući anonimne i poverljive kanale za prijavljivanje slučajeva rodno zasnovanog nasilja i uznemiravanja (GBVH).

Usaglašen je ESAP koji, između ostalog, predviđa formalizaciju mera obnove izvora prihoda, sprovođenje Plana upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima tokom izgradnje (CESMP) i tokom eksploatacije (OESMP), jačanje procedura za upravljanje izvođačima i radnom snagom, imenovanje kontakt osobe za pitanja GBVH, kao i unapređeni monitoring i izveštavanje. Sprovođenje

ovih mera biće predmet kontinuiranog nadzora od strane Savetnika zajmodavaca za ekološka i društvena pitanja (Lenders' Environmental and Social Advisor).

Tehnička saradnja

Očekuje se da Projekat ostvari korist od instrumenta pokrića prvog gubitka u okviru garantnog programa EFSD+ HI-BAR Evropskog fonda za održiv razvoj Plus (EFSD+). Pored toga, EFSD+ program će finansirati troškove tehničke, ekološke i pravne dubinske analize Projekta.

Kontakt kompanije:

Sinan Kurtoglu

Izvršni direktor

Quant Renewables Limited

sinan.kurtoglu@quantrenewables.com

Opšte informacije o tranziciji

Dodatne informacije o pristupu EBRD u oblasti merenja uticaja tranzicije mogu se naći [ovde](#).

Poslovne prilike

U vezi sa mogućnostima za poslovnu saradnju ili nabavkama, obratite se kompaniji koja je klijent.

U vezi sa mogućnostima za poslovanje sa EBRD (koje se ne odnose na nabavku) kontaktirajte:

Tel: +44 20 7338 7168

E-mail: projectenquiries@ebrd.com

U vezi sa projektima u državnom sektoru, posetite [EBRD nabavke](#):

Tel: +44 20 7338 6794

E-mail: procurement@ebrd.com

Opšti upiti

Konkretni upiti se mogu uputiti korišćenjem [EBRD obrasca za upite](#).

Politika zaštite životne sredine i socijalna politika (eng. ESP)

U [ESP](#) i Uslovima za realizaciju (eng. PR) vezanim za nju utvrđeni su načini na koje EBRD sprovodi svoju opredeljenost za promovisanje „ekološki prihvatljivog i održivog razvoja“. ESP i PR sadrže konkretne odredbe kojima se od klijenata traži da poštuju važeće zahteve predviđene nacionalnim zakonima u

oblasti javnog informisanja i javnih konsultacija, kao i da uspostave žalbeni mehanizam za primanje i omogućavanje rešavanja žalbi i pritužbi zainteresovanih strana, posebno u vezi sa ekološkim i socijalnim učinkom klijenta i projekta. Srazmerno prirodi i obimu rizika i uticaja projekta na životnu sredinu i socijalna pitanja, EBRD dodatno zahteva od svojih klijenata da po potrebi objavljuju informacije o rizicima i uticajima koji proističu iz projekata, ili da sprovedu konstruktivne konsultacije sa zainteresovanim stranama, razmotre njihove komentare i odgovore na njih.

Više informacija o praksi EBRD u ovoj oblasti dato je u [ESP](#).

Integritet i usklađenost sa propisima

Kancelarija Glavnog stručnjaka EBRD za kontrolu usklađenosti sa propisima (*eng.* OCCO) promoviše dobro upravljanje i osigurava da, u skladu sa najboljom međunarodnom praksom, sve aktivnosti Banke ispunjavaju najviše standarde integriteta. Za sve klijente Banke sprovodi se detaljna analiza integriteta kako bi se osiguralo da projekti ne predstavljaju neprihvatljiv rizik po integritet ili reputaciju Banke. Banka smatra da je identifikovanje i rešavanje pitanja tokom faza ocenjivanja i odobravanja projekta najdelotvorniji način da se osigura integritet poslovanja Banke. OCCO ima ključnu ulogu u ovim naporima za zaštitu, a takođe pomaže u praćenju rizika po integritet projekata u periodu nakon ulaganja.

OCCO je takođe nadležna za ispitivanje navoda o prevari, korupciji i zloupotrebi službene dužnosti u projektima koje finansira EBRD. Svako, bilo unutar ili izvan Banke, ko sumnja da je došlo do prevare ili korupcije, treba da podnese pisanu prijavu glavnom stručnjaku za kontrolu usklađenosti sa propisima putem elektronske pošte na compliance@ebrd.com. OCCO će postupati po svim prijavljenim stvarima u cilju daljeg praćenja. Sve prijave, uključujući i one anonimne, će biti razmotrene. Prijave se mogu dostaviti na bilo kom jeziku Banke ili jeziku neke od zemalja u kojima Banka posluje. Dostavljene informacije moraju biti date u dobroj veri.

Politika pristupa informacijama (*eng.* AIP)

Ovom politikom se utvrđuje način na koji EBRD objavljuje informacije i sprovodi konsultacije sa zainteresovanim stranama Banke, kako bi podigla nivo poznavanja i razumevanja njenih strategija, politika i operacija, posle njenog stupanja na snagu 1. januara 2020. godine. Da biste saznali koje informacije su dostupne na veb sajtu EBRD posetite stranicu [Politika pristupa informacijama](#).

Konkretne zahteve za dobijanje informacija možete uputiti korišćenjem [EBRD obrasca za upite](#).

Nezavisni projektni mehanizam odgovornosti (*eng.* IPAM)

Ako naponi klijenta ili Banke za otklanjanje razloga za zabrinutost vezanih za životnu sredinu, socijalna pitanja ili objavljivanje podataka (npr. putem mehanizma koji je klijent uspostavio za rešavanje pritužbi na nivou projekta ili kroz direktnu saradnju sa rukovodstvom Banke) ostanu bez uspeha, pojedinci i organizacije mogu da pokušaju da otklone svoje razloge za zabrinutost preko mehanizma EBRD-a pod nazivom Nezavisni projektni mehanizam odgovornosti (IPAM).

IPAM nezavisno razmatra pitanja projekta za koja se veruje da su prouzrokovala (ili bi mogla da prouzrokuju) štetu. Svrha ovog mehanizma je: da podrži dijalog između zainteresovanih strana na projektu radi rešavanja pitanja vezanih za zaštitu životne sredine, socijalnih pitanja ili pitanja vezanih za

javno objavljivanje podataka; da utvrdi da li je Banka poštovala svoju [Politiku zaštite životne sredine i socijalnu politiku](#) ili određene odredbe svoje [Politike pristupa informacijama](#) koje se odnose na konkretan projekat; i po potrebi, da rešava bilo koje postojeće nepoštovanje ovih politika, istovremeno sprečavajući buduće slučajeve neusklađenosti Banke sa propisima.

Posetite [veb stranicu Nezavisnog projektnog mehanizma odgovornosti](#) za više informacija o IPAM-u i njihovom mandatu; načinu [podnošenja Zahteva](#) za pregled; ili kontaktirajte IPAM putem elektronske pošte ipam@ebrd.com kako bi dobili smernice i više informacija o IPAM-u i načinu podnošenja zahteva.